

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. Qualis reuelatio requiratur ad obiectum formale fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

datur, prout est parum testimonium est contra relatam sententiam illam Cardinalis de Lugo, quam fusissimè rejecit Hurradus: Mihi sufficere nunc videntur ea quæ dicta sunt cum probauit obiectum formale Fidei nec esse motiuia credibilitatis, nec loquitionem Ecclesiæ, nam ex ea sententia planè sequitur quod Fides in illa vltimè resolutur non autem in primam veritatem reuelantem. Sic enim argumentor, illa est vltima, ratio credendi in qua sola sifit intellectus, sed intellectus credens Deum reuelasse vltimè sifit in motiis & loquitione Ecclesiæ, ergo illa propositio motiuorum est vltima ratio credendi. Probatur minor, in illa loquitione sifit assensus intellectus quæ posita assentitur, & quæ sublatæ non assentitur vltimè, sed posita ista propositio miraculorum intellectus assentitur vltimè, & illa sublatæ non assentitur, ergo illa est vltima ratio credendi. Confirmatur quia tam credo illam Dei reuelationis propter miracula, quæ credo Deum esse Trinum propter reuelationem, miracula enim æquæ me mouent ut credam Deum dixisse, quæ reuelatio me mouet ut credam Deum esse Trinum: similiter cognosco conclusionem propter præmissas, quia præmissæ me mouent ut assentiar conclusioni, ergo si miracula me mouent ut assentiar reuelationi, tette credo reuelationem propter miracula. Denique reuelatio solitariæ sumpta non cognoscitur immediatè propter se ipsum, ergo reuelatio solitariæ sumpta creditur propter aliud medium, ergo in illud vltimè resolutur Fides, vel enim immediata illa reuelatio creditur immediatè propter se ipsum, vel mediata, si primum, ergo illa creditur sola propter se ipsum, si secundum ergo creditur propter aliud.

Solutio
prime ra-
tionis du-
bitationis.

Ad primam Respondeo verum quidem esse quod propositio per se nota & immediata secundum vsum Aristotelicum illa dicitur, in qua connexio extermorum cognoscitur ex sola terminorum explicacione, atque adeò illa est semper evidens, sed vniuersalius tamen propositio immediata & per se nota illa vocari debet in qua connexio terminorum non cognoscitur quidem ex sola terminorum explicacione, sed neque cognoscitur per aliud medium quod sit formalis ratio assensus, quamvis cognoscatur per aliud medium quod sit dispositio quædam & conditio ad assensum prærequisita. Huiusmodi propositiones etiam aliquando inueniuntur in demonstratione scientifica: nam hæc v. gr. omne rationale est risibile, dicitur, propositio per se nota, quia non nititur vllâ ratione formalí vltiori, propter quam intellectus illi assentiantur, quamvis necessariò præsupponat demonstrationem à posteriori, in qua probatum sit omne rationale esse risibile. Similiter ergo hæc propositio, credo Deum esse Trinum quia dixit, non est immediata & per se nota in primo sensu vulgari & Aristotelico, quia non est notum ex terminis quod Deus hoc dixerit, sed in altero illo & verissimo sensu per se nota est, & immediata, quia non cognoscit reuelationem per aliud medium quod sit formalis ratio assensus, quamvis præsupponat cognitionem motiuorum tanquam conditionem sine qua non cognosceret immediatè Deum hoc dixisse.

Semper ergo dicendum est quod prima veritas cum reuelatione habet ym motiuam seu lumen distinctum à virtute mouendi quæ inest motiuis, sed illud lumen non actu mouet nisi applicatum per motiuam tanquam per conditiones, & dispositions necessarias ex parte intellectus, quia sine illis non cognoscere, quod Deus hoc reuelavit, quando ergo dicas reuelatio, vel est per se nota ex terminis, vel est nota propter aliud, distinguo, est

nota propter aliud quod sit ratio assentiendi, nego: Est nota propter aliud quod presupponatur prius cognitum tanquam signum à posteriori, & conditio cognoscendi talam reuelationem immediate per se ipsam, concedo.

Similiter falsum est quod omnis assensus est notus exterminis in quo connexio extermorum non est nota per aliud medium. Similis enim distinctio hæc habet locum de medio quod sit conditio, vel quod sit motiuum assensus. Vnde concludo reuelationem credi omnino immediate propter se ipsam, & in illa sifite intellectum tanquam in vltima ratione formalis.

Ad secundam Respondeo loquitionem diuinam esse omnino integrum formaliter sine loquitione Ecclesiæ, quamvis non sit integra inductiæ ac directiæ, propositio enim Ecclesiæ complet loquitionem Dei non tanquam pars loquitionis, sed tanquam signum & regula: semper enim loquutio integra formaliter est manifestatio formalis conceptuum & objecti, sed ut sic non includit ea per quæ compleetur solum directiæ.

Instabis sola Ecclesiæ propositio est manifestatio, ergo sine illa non est loquutio Dei.

Respondeo distinguendo antecedens sola propositio Ecclesiæ est manifestatio formalis nego, est manifestatio inductiæ & directiæ concedo.

SECTIO IV.

*Qualis reuelatio requiratur ad obiectum forma-
le Fidei.*

HAec tenus soluta est difficultas præcipua de obiecto formalis Fidei quod est sola prima veritas reuelans, de hac autem reuelatione quæ dixi compleri formale obiectum Fidei adhuc dubitatur qualis illa esse debeat ut fundet verum fidei assensum, & primò quidem vtrum necessariò sit inuidens: secundò vtrum necessariò sit vera, ita ut existimata reuelatio non sufficiat: tertio vtrum necessariò sit formalis, ita ut non sufficiat virtualis reuelatio: quartò vtrum necessariò sit publica, ita ut non sufficiat reuelatio priuata.

§. I.

*Vtrum reuelatio fundans Fidem debeat necessariò
esse inuidens.*

Reuellatio (vt sèpè dixi) nihil aliud est quam aliqua Dei actio transiens quæ significatur aliquid nobis à Deo dici, potest illa esse vel evidens nobis, vel obscura, est evidens quoties ita nobis significatur aliquid à Deo dici ut intellectus non possit dissentire, sed necessariò cognoscatur Deum esse qui hoc dicit: Obscura est quoties ita significatur aliquid à Deo dici, ut dissentire tamen possit intellectus, & negare Deum esse qui hoc dicit: rursus potest reuelatio esse evidens vel intuitiæ, si videatur reuelatio in se ipsa: vel abstractiæ si cognoscatur in alio conexo essentialet, quod totum explicari facile potest exemplo humanæ loquitionis.

Controversia ergo nunc est inter Scholasticos celeberrima, vtrum possit reuelatio esse obiectum formale Fidei, & ratio credendi obscurè aliquod mysterium quando est evidens vel intuitiæ, vel abstractiæ, vtrum v. gr. beatus videns in verbo reuelationem possit nihilominus credere illud Fide obscura. De ipso autem mysterio quod creditur, vtrum credi possit etiam tunc quando est evidens, dicam quest. sequenti.

Ratio

De Obiecto formali Fidei.

549

Ratio prima dubitandi autem dubitandi primò est, quia reuelatio euidens non potest esse obiectum formale assensus inevidentis, omnis enim assensus specificatur à suo motu, quod si sit euidens dat etiam evidentiam actui quem fundat, assensus Fidei est assensus inevidens, ergo reuelatio euidens non potest esse illius motuum formale.

Secunda. Secundò, Fides non potest euidenter cognoscere obiectum reuelatum esse verum, alioqui esset scientia, sed qui cognosceret euidenter aliquid reuelari à Deo, & Deum esse primam veritatem euidenter cognosceret obiectum reuelatum esse verum, ergo Fides non potest euidenter cognoscere aliquid reuelari à Deo: Probatur minor, assensus qui niteretur reuelatione euidente inferretur ex duplice præmissa euidente, Deus non potest mentiri dum loquitur, Deus dicit se esse Trinum, ergo Deus est Trinus: sed quoties duas præmissas sunt euidentes conclusio sequitur necessariò & euidenter, ergo qui cognosceret euidenter reuelationem, cognosceret euidenter obiectum reuelatum.

Tertia. Tertiò, assensus Fidei est ita liber ut intellectus possit assentire, vel dissentire, sed ille assensus qui niteretur reuelatione euidenti non esset liber, qui enim sciret Deum esse veracem & Deum aliquid dicere, non posset negare assensum conclusionis, ergo, &c.

Affertio prima. Dico primò, reuelationem quæ fundat Fidei assensum esse posse euidentem, quamvis impossibile omnino sit ut illum funderet quatenus est euidens.

Prima pars. Prima pars, inter Theologos receptissima est ut docent Vascques prima parte *disputat.* 131. cap. 3. & Suares *disputat.* 3. sect. 8. negat eam de Lugo, *disput.* 2. sect. 1. cui in alijs non paucis. Probatur tamen quia, si potest assensus Fidei esse obscurus, quamvis nitatur euidenti reuelatione, non est dubium quin possit cāniti, sed potest assensus Fidei esse obscurus quamvis nitatur euidenti reuelatione, ergo Fides potest cāniti: Probatur minor, Fides potest esse obscura quamvis reuelatio sit euidens, si possit cāniti propt̄ est purum testimonium primæ veritatis, non assentiendo tali reuelationi, propt̄ est aliquis effectus euidenter cognitus, nam assensus euidens nititur medio euidente formaliter, testimonium autem ut est purè testimonium non est aliquid euidens ut sic sed obscurum: Sed quamvis reuelatio sit euidens potest tamen intellectus illi assentiri propt̄ est purum testimonium primæ veritatis, non illi assentiendo, quia est euidens, sed quia est testimonium primæ veritatis: nam reuelatio euidens habet duo, primò quod sit testimonium primæ veritatis quod propter eam autoritatem est credibile, deinde haber quod sit aliquis effectus euidenter cognitus per experientiam: reuelatio quando est effectus euidenter cognitus seruat tamen rationem totam intrinsecam testimonij habentis autoritatem diuinam, ergo possum illi assentiri propt̄ est purè testimonium, non assentiendo illi quatenus est effectus euidenter cognitus, tunc autem assensus erit vera Fides. Tota ergo ratio est, quia testimonium quantumcunque sit euidens, seruat tamen veram rationem testimonij cui possum assentiri, non assentiendo illi ut est effectus euidenter cognitus.

Deinde confirmari ex eo potest, quia primus Angelus in primo instanti sua creationis habuit omnimodam evidentiam illius reuelationis, sciebat enim se non posse illuminari nisi à Deo. Imò est probabile quod B. Virginis Mariæ multæ reuelationes factæ sunt proorsus euidentes mysteriorum Fidei, cui tamen metit dicitur *beata qua credidisti.*

Seconda pars. quod reuelatio Fidei non possit

fundare propt̄ est euidens, docetur à pluribus Theologis cum S. Thoma *quaest. 1. art. 4. & 6.* Suare *disp. 3. sect. 8.* Coninck *disp. 9. dubit. 8.* contra Vasquem, Turianum, Lorcam.

Probatur autem ijs argumentis quæ sunt allata in ratione dubitandi, quia nimurum Fides qua haberet obiectum formale à quo specificaretur omnino euidens nullo modo esset obcura, neque cognosceret obscurè obiectum reuelatum, nam ex diabolo præmis̄is euidentibus sequitur conclusio euidens: quod autem actus Fidei sit obscurus, & firmiter assentiatur illis quæ non cognoscit nisi obscurè, constat ex Apostolo qui Fidem appellat argumentum non apparentium, visio per speculum, & à S. Petro lucerna lucens in caliginoso loco donec orietur lucifer: reuelatio autem euidenter cognita licet non faciat rem euidentem euidentia extremon, facit tamen illam euidentem euidentia testificantis, & tamen obscuritatem hanc Fidei sāpē Patres indicant, v.gr. Hilarius lib. 8. de Trinitate, vocat ignorantiam: *Non habet veniam sed premium ignorare quod credas:* Augustinus l. de utilitate credendi, cap. 11. *Quod* (inquit) *intelligimus aliquid debemus rationi, quod credimus auctoritati.* Deinde assensus ille qui niteretur reuelatione ut euidente non esset villo modo liber, quia euidens assensus est ille, ad quem necessitat̄ intellectus. Et denique non niteretur puro testimonio primæ veritatis, resolueretur enim in Dei testimonium & in cognitionem iusdem omnino euidentem.

Neque satisfacit Vascques, cum ait, assensum ex clara reuelatione genitum non esse clarum, quia non generatur ex motu intrinseco habente connexionem necessariam ex rei natura sed ex motu extrinseco quod ostendere non potest rem testificaram in se ipsa & sic cognitionem semper parit obscuram.

Sed contra, ille assensus euidens est per quem intellectus omnino necessitat̄ ad non dissentendum, nam illud solura dicitur euidens cui non potest intellectus dissentire, ergo assensus per medium extrinseco euidens, est omnino euidens. Quis? autem dicat verbi gratia quod Fide obscura credunt Romanam esse omnes illi qui Romanam non viderunt, sed audiuerunt tamen multos qui dicunt se vidisse Romanam, potest igitur actus scientiae nisi motu extrinseco quod sit euidens. Imò certum est multas sāpē demonstrationes esse à posteriori per effectum, qui non est intrinsecus causa, & cum qua non habet connexionem necessariam nisi ex suppositione, reuelatio autem ex suppositione quod sit, habet connexionem necessariam cum re reuelata, si enim illa dicitur esse, necessariò est.

Ad primam Respondeo verum esse quod reuelatio euidens ut sic fundare non potest Fidem obscuram, quamvis possit illam fundare præcisè ut est purum testimonium.

Instabis ibi nihil est obscurum, ubi nihil omnino est quod non clare videatur, sed tota hæc reuelatio & testimonium, & totum hoc motuum videntur clare ut suppono, ergo in tali reuelatione nihil est obscurum quod possit fundare fidem.

Resp. distinguendo minorē tota hæc reuelatio & totum testimonium videntur propt̄ est purum testimonium se ipsum testificans nego, propt̄ est effectus aliquis cognitus per experientiam concedo, vnde quamvis tota reuelatio sit euidens in se ipsa quatenus est talis effectus, tamen quatenus est purum testimonium semper est obscura.

Ad secundam similiter distinguitur illa minor, qui cognosceret euidenter aliquid à Deo reuelari, & Deū esse primam veritatem, euidenter cognosceret obiectum reuelatum,

Vascui re-
spondet.

Solutio
prime
dubitatio-
nis.

Instan-

Secunda.

reuelatum, per eam cognitionem quâ cognosceret obscurè reuelationem in ratione puri testimonij nego: quâ cognosceret reuelationem euidenter in ratione effectus clarè cogniti concedo: nam assensus ille qui niteretur puro Dei testimonio & inevidenter, non niteretur duabus præmissis euidenter cognitis ut sic, nam ille actus, ergo verum est Deum esse Trinum, propt sequitur ex præmissis euidentibus non est actus Fidei, sed tantum propter inititum pura Dei autoritate infinita in ratione testimonij.

Tertia. Ad tertiam Respondeo, assensum Fidei semper esse liberum, nam quamvis non possim dissentire obiecto reuelato propter cognito per reuelationem euidentem possim tamen illi dissentire propter cognito per reuelationem ut est purum testimonium: semper ergo intellectus potest non credere, quamvis non possit dissentire tali obiecto propter cognito in ratione effectus.

Instantia. Instabis cum de Lugo num. 34. nullus assensus intellectus fundatur in euidentia præmissæ formalis, sed in euidentia præmissæ obiectiuæ, sive in obiecto cognito, non enim assentior obiecto quia illud cognoscit, sed quia illud in se ipso est euident & verum, euidentia enim se tenet ex parte obiecti cogniti, non ex parte cognitionis, id est non est id quod cognoscit, sed potius cognoscit: vnde argumentor ubique obiectum est in se ipso euident non potest intellectus præscindere ab euidentia, & illi assentiri ut est inevidens, sed reuelatio est euident ut supponitur, ergo intellectus non potest ei assentiri, ut est inevidens, nam ex præmissis euidentibus sequi non potest conclusio obscura.

Respondeo. Euidentiam aliam esse fundamentalem, aliam formalem, euidentia fundamentalis est obiectum ipsum cui non potest intellectus dissentire, euidentia formalis est ipsam cognitionem obiecti cui non potest dissentire. Certum est quod euidentia fundamentalis non se tenet ex parte cognitionis, & cognoscit ab intellectu saltem in actu exercito quamvis in actu signato non cognoscatur. Vnde dico ad argumentum, ubique obiectum est euident in se ipso, non potest intellectus præscindere ab euidentia, si obiectum sub omni ratione sit euident concedo, si sub aliqua ratione sit inevidens nego. Dixi autem reuelationem euidentem, esse inevidentem in sub ratione puri testimonij, etiam si euident sit sub ratione effectus cogniti per experientiam. Neque sequitur quod ex præmissis euidentibus obscura conclusio possit sequi, quia conclusio sequitur ex præmissis propter euidentibus.

S. II.

Vtrum reuelatio solùm existimat, esse posse obiectum Fidei.

Fieri sèpè potest ut existimemus aliquid esse reuelatum à Deo, quod tamen reuelatum non sit, audit, verbi gratiæ, rusticus Sacerdotem aliquem, vel Hæreticum, vel ignarum dicentem quod in Christo unica est natura sicut est una persona, putat rusticus hoc ita esse, ac ex toto corde credit, tunc reuelatio non est vera, sed existimata tantum, & quæritur utrum illa sufficiens sit ad credendum Fide diuina, illud quod reuelatum non est.

Ratio prima dubitandi. Ratio autem dubitandi est primò, quia ille articulus credi potest Fide diuina, qui potest sufficienter proponi tanquam à Deo reuelatus, sed articulus à Deo non reuelatus potest proponi sufficienter, tanquam à Deo reuelatus, ergo articulus non reuelatus credi potest Fide diuina modò existimet esse reuelatus: Maior videtur certa, quia nihil est quod moueat ad

credendum Fide diuina, quâ propositio sufficiens diuinæ reuelationis: Minor probatur tunc sufficienter proponitur rusticu articulus à Deo non reuelatus, quando proponitur eodem modo quo proponitur articulus verus, itavt teneatur utrumque simul credere, sed articulus à Deo non reuelatus proponi potest homini rusticu, eodem prorsus modo quo ei proponitur verus, ita ut teneatur simul credere utrumque, quod probo manifestè, nam quando Parrochus, verbi gratiæ, vel Episcopus proponit rusticu articulos Fidei, tunc ille obligatur credere, neque alia illa requiritur propositio motuorum, sit ergo Episcopus occulte Hæreticus, qui simul rusticu duos proponat articulos, quorum unus sit verus, & alius sit falsus, tunc æqualiter utrumque articulus proponitur, & qui audit tenetur æqualiter credere, ergo articulus falsus sufficienter illi proponitur cum eodem modo proponatur, quo proponitur articulus verus quem obligatur credere.

Confirmatur, quia experimur rusticum tunc eodem planè modo assentiri articulo falso quo assentitur articulo vero, nam assentitur utroque, quia Deus prima veritas dixit, & per utrumque actum æqualiter meretur, ergo utrumque articulus sufficienter proponitur, & Fide diuina creditur. Denique ille actus est Theologicus cuius obiectum est perfectio increata, ille actus quo credo articulum apparenter reuelatum, habet pro formalis obiecto primam veritatem, ergo ille actus est Theologicus.

Secundò, nulla est alia virtus etiam supernaturalis cuius actus non possit versari circa obiectum materiale, quod non participet propriam rationem obiecti formalis, sed illam existimetur participare, quod facile potest inductione probari: nam si existimares promissam esse in celo gloriam aliquam, quæ non est promissa, possem illam sperare: si existimarem aliquem hominem esse sanctum, qui tamen sanctus non esset, possem charitate Theologica illum amare ut Dei amicum. Si prudenter judicem aliquem esse pauperem, qui tamen reuerà sit diues, dando illi Eleemosinam verum elicio actu micerordiæ, quamvis subueniam miseria solùm existimatæ. Si restituam aliquid, quod falsè putabam deberi, verū elicio actu iustitiae. Si adorem hostiam absolutè, quām prudenter iudico esse conseruatam, verum elicio actu religionis, etiam si fortasse illa consecrata non esset. Confirmatur ex Fide humana, qui enim credit aliquid tanquam dictum à S. Thoma, quod tamen ab eo dictum non est, eadem tamen Fide humana credit, ac si Sanctus Thomas illud dixisset, ergo qui credit aliquid tanquam à Deo dictum, quod tamen non dixit Deus, eadem tamen Fide diuina credit.

Tertiò, si quis legens Prophetas paulò Ante-Chrifi nativitatem credidisset Messiam venturum, & perseverasset in eodem actu etiam postquam Christus, natus esset Christus, certè ille actus Fidei anteà verus, postea fuisse falsus, ergo potest actus Fidei nisi reuelatione falsa.

Dico secundò, reuelationem Dei solùm apparentem & existimatam non posse sufficiere ad verum actu Fidei Theologicæ: Imò implicare contradictionem ut illa ad credendum Fide diuina, quamvis possit aliquando ita proponi ut verè obliget ad voluntum credere.

Primam partem Theologi communiter docent cum S. Thoma art. 1. & 3. Viderūque definita in Tridentino sçf. 6. cap. 9. vbi dicitur quod falsum subesse Fidei non potest, meritòque reiicitur Catherinus qui temere omnino dixit quod licet Fidei Catholicæ falsum subesse non possit, Fidei tamen priuatæ subesse omnino potest. Ratio autem est primò, quia de ratione

De Obiecto formalis Fidei.

551

tione Fidei Theologica est ut sit certa: *Est enim ut ait Basilius, expletio animi de diuinorum veritate verborum: & Bernardus epist. 190. Fides est opinio, sed in veritate certa subsistit, sed si credi. Fide diuina posset aliquod obiectum quod Deus non reuelasset, non esset certa Fides diuina, non enim sum certus de obiecto Fidei, nisi quia certus sum Deum dixisse id quod credo, ergo implicat ut reuelatio falsa sit motiuum Fidei Theologicae.* Secundò, *Fides est virtus intellectus à Deo infusa, sed virtus intellectualis infusa necessariò tendit in actus veros, sicut virtus voluntatis tendit in actus bonos, ergo Fides tendit in actus veros, ut etiam dixi esse definitum à Tridentino.* Imò Fides est inchoatio quedam & vera participatio luminis beatifici, & instrumentum principale Spiritus Sancti, ut moueat nos in bonum, sed lumen beatificum non est determinatum nisi ad verum, ergo etiam lumen Fidei est determinatum ad veram reuelationem. Deniq; reuelatio non potest esse motiuum Fidei diuinæ nisi proponatur sufficienter ut credibilis, sed falsa reuelatio non potest sufficienter proponi ad credendum Fide diuina, ergo illa non potest esse motiuum Fidei Theologicae. Minorem probabit.

Minor ex secunda parte conclusionis probatur.
Secunda pars conclusionis quam etiam communissi né tenent Doctores, probantque primò, quia tunc solum reuelatio sufficienter proponitur quando per signum aliquod evidens prudenter & omnino infallibiliter cognoscimus debere credi, quod Deus verè reuelauerit id quod proponitur. Sed implicat reuelationem falsam proponi per aliquod signum quo prudenter, & infallibiliter iudicetur debere certò credi Deum verè reuelasse id quod proponitur: ergo falsa reuelatio non potest sufficienter proponi. Probatur minor, nam signum illud nunquam est sufficiens ad propositionem reuelationis, nisi sit aliquid quod evidenter constet esse non posse ab alio quam à Deo, alioqui semper possem formidare, sed nunquam dari potest huiusmodi signum ad constitutandam reuelationē quæ non est à Deo, ergo non potest reuelatio falsa proponi per aliquod signum quo prudenter iudicetur debere credi quod proponitur. Secundò, si reuelatio falsa possit fieri evidenter credibilis nunquam possumus certò credere articulos verè à Deo reuelatos, quia nihil me inducit ad certò credendum Fide diuina præter sufficientem propositionem. Sed si reuelatio falsa potest proponi sufficienter, propositione sufficiente non me inducat ad prudenter & certò credendum, quia posita ea propositione possum adhuc dubitare utrum reuelatio illa sit vera, ergo reuelatio falsa potest proponi sufficienter. Denique si reuelatio falsa quæ proponi potest sufficienter ac reuelatio vera, certè nullum nobis reliquit medium quo discernere possimus reuelationem veram à falsa.

Tertiam partem probat argumentum primum alatum in ratione dubitandi vbi evidenter ostenditur quod reuelatio ita proponi potest ut ille cui proponitur reuelationem velle credere Fide diuina, & conari etiam credere.

Solutio prima dubitationis.
Ad primam igitur Respondeo primum quidem, quod quamvis per impossibile falsa reuelatio proponi posset sufficienter tanquam vera, non propterea tamen crederetur Fide diuina ille articulus propter falsam reuelationem, quia non sufficeret ad actum Fidei propositione huiusmodi, sed requireretur obiectum proprium huius actus, quæ reuelatio est vera & non existimata tantum, si enim verum ibi esset obiectum Fidei, verus etiam esset actus Fidei quod recte negat de Lugo diff. 4. scđ. 6.

Secundò, negatur posse unquam contingere ut falsus articulus proponatur sufficienter eodem modo

quo proponitur articulus falsus, alioquin non tenemur unquam certò credere, quia semper dubitare possumus, utrum id quod credimus effet verum, quia propositum est sufficienter. Sola Parochi vel Episcopi externa propositione, est sufficientis propositione ut obliget rusticum ad volendum credere Fide diuina, & ille actus quo voleret & conabitus credere verè meritioris erit, sed nego quod nuda illa & sola Episcopi authoritas sit sufficientis propositione articuli veri, vel articuli falsi, nam illa ut sit propositione sufficientis compleri vterius debet, & in hominibus completur de facto per illuminationem internam sine qua propositione exterior non est sufficientis, quia sine hac illuminatione solum testimonium Episcopi non proponebit signum infallibile per quod credere possit prudenter is cui sit propositione. Imò indocti homines non sunt apti ad penetrandam evidentiam motiuorum, unde semper supplet Spiritus Sanctus per instinctum internum id quod deest illorum capacitatibus.

Itaque si Episcopus occultè infidelis per inscitiam aut nequitiam, plures proponat articulos credendos alios veros, alios falsos, nego externam illam propositionem articuli veri esse sufficientem de se sed tantum propter coniungitur cum motione interna Dei per quam compleetur propositione articuli veri, qui proptercrederetur Fide diuina cum tamen articulus falsus non possit tunc à rusticō credi nisi Fide humana, quod si velis unico actu credi utrumque articulum, tunc non creditur nisi Fide humana. Unde ad confirmationem nego rusticum eodem modo assentiri articulo vero & articulo falso, quamvis non possit ipse hoc discrimen aduertere, nam articulo falso assentitur propter reuelationem falsam, & articulo vero propter veram reuelationem, actus enim ille non est Theologicus cuius obiectum est perfectio invenientia debito modo applicata, actus voluntatis quo rusticus vult credere, potest esse supernaturalis & meritioris, quamvis Fides quæ illum sequetur, sit solum naturalis.

Ad secundam Respondeo negando quod illa virtus vel naturalis vel supernaturalis, intellectus aut voluntatis versetur circa obiectum aliquod materiale non participans veram rationem formalem obiectum talis virtus propriam: neque hoc in illa virtute potest verificari, alioqui illa excurreret extra terminos obiecti adæquati. Ad probationem dico magnum esse discrimen inter virtutes intellectus & virtutes voluntatis, nam quamvis amba ferantur semper in verum suum obiectum, nihilominus tamen verum obiectum virtutis appetitiva non est bonum in se ipso sed bonum ut apprehensum, & propositionem per cognitionem; voluntas enim versatur circa obiectum ut propositionem ab intellectu, non autem circa illud immediate ut est existens à parte rei, unde semper verum obiectum virtutis appetitiva est bonum cognitum, siue sit cognitione verè, siue falso, obiectum autem virtutis intellectualis est verum ut in se ipso existens, quia intellectus versatur immediate circa verum in se ipso existens, quod patet in omni virtute intellectuali, nam si quis errat existimando se habere demonstrationem, non propter ea dicitur habere sapientiam aut scientiam, quod etiam in virtute prudentia maximè verum est, cuius actus semper verus est, quia quamvis iudicium aliquod speculativum falluum presupponatur aliquando à proprio actu prudentiae, iudicium tamen practicum in quo prudentia consistit non potest unquam esse falso, verbi gratia, si probabiliter iudico aliquem esse sanctum, aliquem esse pauperem, hostiam esse verè consecratam, prudenter statim elicio Iudicium hoc practicum,

552 Disp II. De Fide Quæst. I. Sect. IV.

practicum, qui est actus proprius prudentiae, honestum est amare illum ut amicum Dei, inuare illum ut pauperem, adorare hostiam illam ut consecrata, ubi vides à prudentia elici actum verum, & virtutes illas omnes appetitius versari circa obiectum etiam verum, nam obiectum misericordiae, est subleuare miseriā pauperis probabiliter apparentem, & sic de ceteris. De Fide humana non potest illa esse paritas, quia illa non est virtus intellectus cui non possit subesse falsum.

Instans
cui respon-
detur.

Instabis, illud iudicium practicum est falsum quod sequitur ut conclusio ex iudicio speculatio falso, sed illud iudicium prudentiae, honestum est dare huic pauperi Eleemosinam sequitur ut conclusio ex iudicio speculatio falso, ergo illud etiam est falsum.

Respondeo negando minorem, nam illud iudicium practicum verum honestum est, dare Eleemosinam illi qui probabiliter apparer pauper, non sequitur tanquam conclusio ex iudicio speculatio falso, sed tantum supposito illo iudicio intellectus elicit immediate iudicium prudentiae: vel si vis illud inferri ex præmissis certe non infertur ex præmissis falsis, sed ex istis omnino veris, quoties aliquis apparer probabiliter pauper, honestum est illum subleuare, iste apparer probabiliter pauper, ergo est honestum illi subuenire.

Solutio-
tertiae ra-
tionis du-
bitandi.

Ad tertiam Respondeo cum S. Thoma art. 3. ad 3. hieri omnino posse ut ille idem actus Christus est nasciturus incipiat ante Christi nativitatem, & persevereret etiam postquam est natus: sed nego effici posse ut actus Fidei diuina, qui prius & essentialiter erat verus, postea incipiat esse falsus. Nam si quis paulo ante Christi nativitatem dixisset Christus est nasciturus, suam illam propositionem vel retulisset ad tempus ultima Propheticæ, quasi dicaret Christus debet nasci, quando erunt completæ Propheticæ, & non ante, & sic vera fuisset propositio, tunc ante Christi nativitatem, tunc post illum etiam natum, quia dicere Christus est nasciturus completis Propheticis est dicere Christus non nascetur, nisi postquam illæ erunt completæ. Vel suam illam propositionem retulisset ad certam aliquam partem temporis determinatam, & sic ille actus non fuisset unquam actus Fidei, quia tempus determinatum quo nasciturus erat Christus non erat reuelatum, ideoque credi non poterat Fide diuina, sed tamen coniectura illa prius fuisset vera, deinde falsa.

Instans
secunda.

Instabis quid? si alicui Deus reuelasset instans determinatum in quo Christus erat nasciturus, certe actus ille Fidei Christus est nasciturus, ante Christi nativitatem fuisset verus, post nativitatem fuisset falsus.

Respondeo esse impossibile ut ille idem actus in eo casu persevereret, nam ille verus erat actus Fidei cum Fide diuina niteret, post Christum autem natum, non est amplius idem actus, quia non nititur eadem reuelatione.

§. III.

Virum reuelatio solum virtualis & mediata posse esse obiectum Fidei.

Reuelatio
virtualis
& formalis
quid sit.

Reuelatio alia est formalis, alia virtualis, formaliter dicitur reuelari, quod in se ipso reuelatur, vel certe continetur formaliter in eo quod reuelatur, quia videlicet vel est pars eius, vel definitio, verbi gratia, cum reuelatur Christum esse hominem reuelatur etiam habere animam & esse animal rationale. Virtualiter reuelari dicitur, id quod in se ipso non reuelatur, neque continetur formaliter in eo quod reuelatur sed in eo continetur tanquam in causa, id

est, sequitur ex eo quod est reuelatum: verbi gratia, reuelatur virtualiter Christum esse risibilem, quando reuelatur Christum esse hominem, quia risibilitas non continetur formaliter in humanitate, sed est proprietas emanans ab ea ut causa.

Rursus reuelatio formalis, alia est explicita per quam res aliqua in se ipso reuelatur, alia est confusa per quam reuelatur aliquid contentum in alio tanquam pars in toto, & singulare sub universalis, ut cum reuelatur omnem ritè baptizatum esse in gratia, confusa reuelatur Petrum qui est ritè baptizatus esse in gratia.

Difficultas ergo nunc est, utrum reuelatio illa, quæ nullo modo est formalis etiam confusa, sed est tantum virtualis sufficiat ad fundandam Fidem, verbi gratia, utrum eo ipso quod est de Fide Christum esse hominem, etiam sit de Fide quod sit risibilis, haec autem reuelatio solum virtualis est tantum mediata ex parte rei reuelata, qua scilicet reuelata non est in se ipsa, nam reuelatio mediata ex parte reuelantis est sine dubio sufficiens ad Fidem, quando scilicet Deus non nobis loquitur per se ipsum immediate, sed per Apostolos aut alios Doctores.

Ratio ergo dubitandi est primò, quia illa propositio Fide diuina creditur, quam qui negaret esset Hæreticus, hæc propositio Christus est risibilis, qui negaret esset Hæreticus, ergo illa creditur Fide diuina. Minor probatur, ille qui negat Christum esse hominem, & dicit illum esse Chimaram, est Hæreticus, sed qui negat Christum esse risibilem, negat illum esse hominem & dicit esse Chimaram, nam homo sine risibili est Chimera, ergo qui negaret Christum esse risibilem esset Hæreticus.

Confirmatur, quia spectat ad Dei veritatem infinitam, ut vera sint omnia ea quæ sunt essentialiter conexa cum iis quæ Deus dicit, una enim veritas non potest sine alia subsistere, si unum est falsum, alterum etiam falsum erit, ergo qui negaret Christum esse risibilem diceret Deum esse mendacem.

Secundò, multa sunt de Fide quæ tamén virtualiter solum sunt reuelata, verbi gratia, Deum esse infinitum, & incorporeum quia Deus est, Patrem distingui a Filio quia illum generat, duas in Christo esse voluntates, quia est Deus & homo: totum Christum esse sub duabus speciebus Sacramenti Eucharistiae: ille qui baptizat infantem, Fide diuina credere tenetur illum esse in gratia: ergo reuelatio virtualis sufficit ad Fidem.

Tertiò, illud totum pertinet ad Fidem quod creditur propter testimonium diuinum, sive mediata, sive immediate, sed credo Christum esse risibilem, quia Deus dixit mediata, immediate vero dixit illum esse hominem, ergo creditur Fide diuina: Maior probatur, nam habitus infusus extenditur ad omne obiectum materiale quod cognoscitur dependenter a suo obiecto formaliter, vel immediate, nam verbi gratia, Charitas extenditur ad omnia obiecta materialia quæ amantur etiam remota propter Deum, si enim amas Proximum propter Deum, & illi per varia media remota vel proxima procures aliquid bonum, voluntas omnium illorum medium semper est actus charitatis, ergo conclusiones reuelatae medianibus aliis pertinent ad Fidem.

Quartò, si reuelatio virtualis non sufficeret ad Fidem diuinam sequeretur quod etiam postquam Ecclesia definiuit huiusmodi propositiōnem virtualiter tantum reuelatam, illa non posset credi Fide diuina, quia Ecclesia non habet nouas reuelationes, neque noua facit dogmata, explicat enim tantum infallibiliter ea quæ sunt vere reuelata vel quæ sequuntur ex reuelatis,

reuelatis, vnde argumentor, post eiusmodi definitionem Ecclesiae, propositio illa est reuelata solum virtualiter, sed per te reuelatio virtualis non sufficit ad Fidem, ergo illa propositio etiam post definitiōnem non potest credi Fide diuinā.

Affteria
teria bi-
partita.

Dico tertio reuelationē virtualem quā in sua tantum causa reuelatur aliquid non sufficere ad fidem Theologicā, sed esse conclusionē purē Theologicā, si verò eam vniuersalis Ecclesie definierit, iam incipit esse reuelata formaliter, & sufficit ad Fidem diuinam.

Prima pars probatur.

Prima pars, affteritur à S. Thoma quem sequuntur Molina 1. p. q. 1. art. 2. diff. 1. & 2. Suarez diff. 3. s. d. 11. Valentia, de Lugo, Coninck: contra Canum Vegam, Albertinum, Vasquem 1. p. d. 5. c. 3. qui tamen omnino confundunt reuelationem virtualem cum formalī confusa quod magnopere caueridebet.

Ratio autem est, quia illud non potest credi Fide diuinā, quod credi non potest propter puram Dei authoritatem, sed quod non est reuelatum nisi virtualiter credi non potest propter puram Dei authoritatem, ergo non potest credi Fide diuinā: probatur minor, illud quod non potest credi nisi quia euidenter infertur ex eo quod est reuelatum, & quia est cum eo connexum non potest credi propter puram Dei authoritatem, sed quod est reuelatum virtualiter creditur tantum quia euidenter infertur ex re reuelata & quia est cum eo connexum, ergo illud non creditur propter puram reuelationem. Deinde ille qui negaret hanc connexionem proprietatis cum tali causa, non esset hæreticus, ille tunc non posset credere propositionem reuelatam virtualiter, ergo qui eam non crederet non esset hæreticus.

Secundam partem nemo negat Catholicus probatur autem, quia illa propositio est reuelata formaliter quam Deus formaliter nobis dicit, sed quando Ecclesia aliquid definit, v. g. si definit Christum esse risibilem, Deus nobis dicit Christum esse risibilem, nam Ecclesia loquente, Deus nobis per Ecclesiam mediante loquitur eodem modo quo loquitur nobis per scripturam, iuxta illud primi Concilij Apostolorum, *Vixum est Spiritui sancto & nobis*, Ecclesia enim non est minus Dei lingua quā Scriptura, ergo illud credi potest Fide diuinā postquam ab Ecclesia definitum est. Præterea illa omnia de nouo credere tenemur, quae de nouo proponuntur sufficienter ut à Deo reuelata, nam definitio Ecclesiae non est aliud quā sufficiens propositio & explicatio eorum quae à Deo non reuelantur de nouo, sed antea reuelata erant obscurius, & ideò non obligabant ad credendum.

Video autem tribus modis hoc posse accidere, primum si Ecclesia tantum declarat verum sensum Scripturæ vel reuelationis præteritæ, tunc enim Deus non reuelat de nouo illum articulum vel verum sensum reuelationis præteritæ, sed tantum assilit Ecclesiae ne decipiatur in proponendo & declarando vero sensu præteritæ reuelationis, vnde fit ut fideles qui prius non obligabantur explicitè credere talem reuelationem in illo sensu, incipient obligari eam explicitè credere in tali sensu. Secundo, si Ecclesia definit aliquam propositionem formaliter prius reuelatam, sed confusè tantum, qualis esset conclusio deduēta ex duabus præmissis de Fide, & tunc Ecclesia nouam reuelationem non proponit, sed tantum priorem explicat. Tertiò si definit propositionem virtualiter solum contentam in propositione reuelata, ut si definieret Christum esse risibilem, & tunc dici posset quid Ecclesia definitiōne illum articulum, Deus loquens per Ecclesiam, illum articulum de nouo reuelaret, si enim articulus solum virtualiter esset reuelatus, & si Ecclesia illum definiret,

Tom. I.

Dens de novo reuelaret formaliter, sed hoc nunquam contingit, quia quidquid Ecclesia definit vel est explicatio veri sensus Scriptura, vel est explicatio distincta propositionis formaliter prius reuelatae sed confusè tantum, quod autem aiunt nonnulli Theologi articulum illum prius reuelatum virtualiter, non reuelari de novo à Deo quia contenitus erat formaliter in illa propositione vniuersali, quidquid Ecclesia definit assistente Spiritu sancto est verum. Hoc inquam est difficultas, quia sic Deus non reuelaret determinatè Christum esse risibilem, v. g. sed tantum quod Ecclesia non potest errare, sic enim dici posset quod Deus nihil aliud determinat reuelavit quam infallibilitatem Ecclesie, in qua à quæ continentur alia omnia, quā iste articulus.

Ad primam Respondeo illum qui negaret Christum esse risibilem presumi quidem esse hæreticum, Solutio prima dictionis. quia presumitur potius negare principium obscurum, Christus est homo, quā principium evidens homo est risibilis. Si autem profiteretur Christum esse hominem, neque tamen esse risibilem tunc non esset hæreticus, quia nihil negaret reuelatum. Ad probationem distinguitur maior, qui negat absolute Christum esse hominem & dicit illum esse chimaram, est hæreticus concedo, qui dicit solum consequenter & negans illam suppositionem, est hæreticus nego: qui dicit Christum esse hominem & negat illum esse risibilem, non negat absolute Christum esse hominem, neque absolute dicit illum esse chimaram, sed tantum dicit hoc consequenter, id est, dicit aliquid ex quo illud sequitur, sed negat sequi atque ita non est hæreticus.

Ad confirmationem distinguitur antecedens: spe-
ciet ad primam veritatem, ut sint vera ea quæ sunt
essentialiter connexa cum iis quæ dicit, spectat ab
solute ad primam veritatem solitariè sumptam nego:
spectat consequenter & ex suppositione quod sint
essentialiter connexa concedo. Fateor quod si fallum
est Christum esse risibilem, consequenter etiam fal-
sum est Christum esse hominem ex suppositione
quod omnis homo sit risibilis, qui tamen nega-
ret omnem hominem esse risibilem, non diceret
Deum esse mendacem, quia negaret illam supposi-
tionem ex qua sequitur Deum esse mendacem, ne-
gat enim quod omnis homo sit risibilis.

Ad secundam Respondeo illas omnes propositiones esse reuelatas formaliter, vel explicitè ut istam, Deus est infinitus, Christus totus est in qua-
libet parte Hostiæ consecratæ, vel implicitè tan-
tum quatenus continentur sub aliqua vniuersali fe-
uelata, ut ista sunt: iste infans quem scio à me legi-
timè baptizatum est in gratia, huiusmodi autem
propositiones sufficere ad fidem, inferius ostendetur.

Ad tertiam Respondeo falsam esse illam maiorem, il-
lud totum pertinet ad Fidem quod creditur propter
Dei testimonium, si enim mediante tantum creda-
tur propter Dei testimonium, non creditur propter
illud solum, sed propter illud, & propter conne-
xionem extremonum cum medio quod non sufficit
ad Fidem. Vnde ad probationem respondet ut verum
esse quod habitus infusus extenditur ad omnia obie-
cta materialia quæ attinguntur sub eodem motu
solitariè sumpto, non extenditur ad ea quæ non
attinguntur sub eodem motu nisi variato, sicut
hic variatur motuum, quod non est sola reuelatio
ut ostendi. Exemplum quod assertur charitatis &
aliarum virtutum voluntatis non est simile, quia in
alibus voluntatis omnia media propter solum
amantur finem, non autem propter se, virde per cha-
ritatem amo media omnia tum proxima tum remota.

A A A a quia

quia illa propter solum Deum amo. Cùm tamen in intellectu contrarium eueniat, quia conclusiones quæ deducuntur ex præmissis non creduntur propter solum Dei testimoniū, sed propter connexionem obiecti præmissarum, cum obiecto conclusionis, cuius connexionis veritas non creditur propter veritatem præmissarum sed cognoscitur in se ipso, intellectus in ea sit & in ea mouetur, si enim præmissæ falsæ essent, conclusio tamen esset bona.

Instantia. Instabis, connexio obiecti conclusionis cum obiecto præmissarum, non differt à connexione extremitatum cum medio, ergo ad assensum conclusionis non est necessaria cognitione illationis, sed sufficit assensus præmissarum, ergo motiuum formale conclusionis est motiuum formale præmissarum.

Responsio instantiae. Respondeo certum esse in Logica quod ad assensum conclusionis non sufficit assensus præmissarum, sed requiritur etiam iudicium consequentiæ, multi enim qui non attendunt illationem, admittunt præmissas negant consequentiam. Distinguo igitur antecedens, connexio obiecti conclusionis cum obiecto præmissarum, non differt realiter à connexione extremitatum cum medio, concedo: non differt saltem per intellectum & per conceptus saltem explicitos & confusos, nego. Nam quod explicitè dicitur in conclusione virtualiter tantum & confusè dicebatur in præmissis.

Ad quartam nihil addendum videtur, iis quæ dicta sunt in secunda parte conclusionis.

§. IV.

Vtrum reuelatio priuata possit esse obiectum Fidei.

Reuelatio publica & priuata quid sit.

Pvblica dicitur reuelatio quam Ecclesia vniuersalis, proponit omnibus fidelibus obligans eos ad credendum. Priuata dicitur illa, quam Ecclesia vniuersalis non proponit omnibus ut credendum, sed ab aliquibus tantum personis habetur, ut cum facta est Sara reuelatio de Isaac nascituro, & Zachariæ de Ioanne Baptista. Quod reuelatio proposita per Ecclesiam sufficiat ad Fidei assensum, Hæretici soli negant: restat igitur controversia de reuelatione solum priuata, quæ fuerit sufficienter proposita.

Ratio prima dubitandi.

Ratio dubitandi primò est, quia si reuelatio solum priuata sufficeret ad Fidem Theologicam, posset alius obligari ad credendum aliquid quod ab Ecclesia non proponitur; sed nemo tenetur ea credere, quæ non proponuntur ab Ecclesia, quod probatur ex Augustino contra Epistolam fundamentali cap. 3. *Euangelio non credere* (inquit) nisi me Catholicæ Ecclesiæ commouerer authoritas, & in Enchiridio, docet Fide tantum ea credi quæ spectant ad religionem, idem docet Sanctus Thomas i. part. q. 1. art. 8. & constat quia si ad credendum priuata reuelatio sufficit, sequitur Hæreticos non posse conuinci, quando dicunt se priuato spiritu duci ad credendum, id quod Ecclesia proponit.

Secunda.

Secundò, vel solum possunt & tenentur credere propter priuatam reuelationem, quibus illa facta est, vel etiam alijs quibus illa facta non est; non primum, quia si reuelatio illa potest sufficienter proponi etiam iis quibus non est facta, certè potest etiam ab illis credi; non secundum, quia ille non potest credere Deo dicenti cui nihil Deus dicit, sed illi Deus nihil dicit cui, non sit reuelatio vel immediate, vel mediate, id est per aliquem loquentem ex parte Dei.

Tertia.

Tertiò, implicat ut per eundem habitum Fidei quo credimus Fide diuinâ propter reuelationem pu-

blicam, credamus propter autoritatem priuatam, nam reuelatio publica & priuata sunt diuersa obiecta formalia, Fides enim nostra Catholica est, id est vniuersalis, nec cum eadem firmitate possumus assentiri reuelationi priuata, cum qua possumus assentiri publicæ: nec est hæreticus qui non credit priuatâ alicui reuelationi.

Dico quartò, reuelatio priuata sufficienter proposita tam potest esse motiuum credendi Fide diuina, quam publica reuelatio: quamvis regulariter loquendo teneamus credere nisi quod tota proponeat Ecclesia.

Primam partem docent Theologi communius cum Bellarmino lib. 2. de Justificat. cap. 2. Vega lib. 9. in Tridentinum cap. 3. Suarez disq. 3. sect. 10. De Lugo, Aragon, Hurtado, Conink, contra Caecitanum, Sotum, Catherinum, Canum, Valentiam, qui negant priuatam reuelationem pertinere ad Fidem.

Ratio tamen est, quia illud quod non mutat rationem motiu, non potest mutare naturam assensus per tale motiuum, sed reuelatio priuata & publica non mutat obiectum formale assensus: quod enim tantum spectat ad modum proponendi obiectum formale, non est nisi conditio quædam omnino accidentalis obiecti, sed reuelationem esse priuatam aut publicam pertinet solum ad conditio quædam accidentalem obiecti, ergo non mutat rationem formalem assensus Fidei. Deinde qui negaret id quod Deus priuatim reuelat, & evidenter reddit credible, tam facit iniuriam primæ veritati, quæ qui non credit ea quæ publicè reuelat, nam principi, verbi gratiâ, priuatim loquenti, tam credere teneor quæ loquenti publicè. Denique tota ratio cur possim & teneat credere propter autoritatem publicam, est authoritas diuina & evidens eius propositio: sed hæc vtraque reperiri potest in reuelatione priuata: ergo propter illam credi potest Fide diuina.

Secundam partem ex variis Scripturis & Patribus Valentia probat part. 1. §. 6. & approbat Doctores communiter. Ratio breuiter sit, quia seclusa Ecclesiæ authoritate, regulariter non habemus motiu credibilitatis ita evidencia ut tollant omnem occasionem formidandi rationabiliter. Neque obstat quod credamus priuatim Doctoribus dicentibus se id accipisse ab Ecclesia, cum enim id illi publicè doceant neque arguantur ab Ecclesia, nobis est omnino evidens ea nobis à tali Doctore proponi, quæ proponit Ecclesia.

Instabis tamen, vel obiecta Fidei nostræ creduntur quatenus accepta per Ecclesiam ut Ecclesia infallibilem habet autoritatem ex assistentia Spiritus Sancti, vel prout humanam tantum habet autoritatem; non primum, quia hoc ipsum quod authoritas Ecclesiæ sit infallibilis creditur Fide diuina, ergo cognitione illa infallibilitatis non potest requiri ante omnem Fidem: non secundum, quia si tollatur ab Ecclesia infallibilis authoritas, manet solum authoritas fallibilis, quæ non possum moueri ad credendum infallibilitatem.

Respondeo Fidei obiecta credi ut accepta per Ecclesiam non quatenus Ecclesia authoritatem habet ponit, omnino infallibilem ex assistentia Spiritus Sancti, quia illa infallibilis authoritas cognoscitur tantum Fide diuina, ideoque implicat ut supponatur cognitio ante omnem Fidem, imò pauci Fideles cognoscunt illam infallibilitatem, quin prius crediderint plures alios articulos. Itaque ante omnem Fidei actum regulariter prærequisitur ut cognoscatur authoritas Ecclesiæ omnino humana, sed in eo tamen genere maxima & moraliter ita evidens ut propter illam evidenter sine formidinè

formidine credi possit articulus ut à Deo reuelatus, quamvis enim authoritas illa physicè loquendo sit fallibilis, moraliter tamen est omnino infallibilis ut postea dicetur.

Solutio prima du- bitationis. Ad primam Respondeo, eo argumento probari tantum quod regulariter nemo credere tenetur nisi quod Ecclesia proponit. Hæretici quando fingunt se priuato spiritu duci, conuincuntur id omnino fingere, quia non credunt ea quæ proponuntur ab Ecclesia. Est autem impossibile ut habeatur priuata reuelatio Dei, contraria iis quæ docet Ecclesia. Imò reuelatio priuata non potest credi, nisi facta fuerit evidenter credibilis per signum aliquod diuinum: dicant autem Hæretici, quo signo diuino sua probent somnia.

Secundæ. Ad secundam Resp. illos omnes quibus fit priuata reuelatio si eis sufficienter proponatur teneri eam credere: eos autem quibus non fit reuelatio, quantumvis evidenter proponatur, posse quidem credere illam Fide diuinam, sed non obligari tamen regulariter ad illam credendam, sed posse sustinere assensum: tenentur quidem illi tunc non negare, id quod reuelatur, sed non tenentur præbere positivè assensum, nisi eis aliud constaret, quod Deus voluit illos obligare ad hoc credendum.

Tertiæ. Ad tertiam Respondeo posse nos per eundem habitum Fidei credere reuelationem priuatam & publicam, quia illæ sunt circumstantiæ solum extrinsecæ pertinentes tantum ad propositionem, non autem ad objectum formale Fidei, quod difficile illi ostendunt qui negant obiectum Fidei esse reuelationem omnino puram preçindendo ab omni propositione. Quod Fides nostra Catholica sit, est accidentarium Fidei diuinæ, quæ non potest nisi reuelatione priuata, prout est Fides Catholica, sed tantum prout est diuina. Ille qui non crederet reuelationem diuinam sufficienter propositam, esset infidelis, non tamen Hæreticus, quia ille solum infidelis appellatur Hæreticus, qui ea negat quæ proponit Ecclesia. Denique reuelationi priuata sufficienter propositæ possumus assentiri omnino firmiter.

SECTIO V.

Corollaria de resolutione Fidei.

Corolla-ria. **V**NAMQUODQUE resolutio dicitur in ea ex quibus vltimò componitur, vnde dicitur à Philoso- pho, quod compositio & resolutio sunt inter se opposita; compositio enim incipit à primo medio, & definit in vltimo medio & in ipso fine: resolutio autem incipit in ipso fine ac vltimo medio, & definit in primo, ut cum ædificas domum incipis à fundamento & in tecto definis, cum verò destruis, incipis à tecto, & in ipso fundamento definis: resolutio ergo domus in ea ex quibus componitur in lapides nimurum, & ligna: & mixtum dicitur resolutio in elementa ex quibus constat. Itaque resolutio dicitur Fides, in ea quæ componunt suo modo Fidem, sunt autem obiectum materiale, quod creditur, obiectum formale propter quod creditur, regula credendi quæ dirigit in credendo, motiva credibilitatis, quæ inducunt ut velim credere, causam efficientem per quam producitur actus Fidei.

Quid sit resolutio Fidei. Ex iis igitur quæ disputata sunt hactenus, primò constat, quod resolutio Fidei, est redditio rationis vltimæ quare credam, verbi gratiæ, Deum esse. Illud autem, (quare) vel significat rationem formalem propter quam credo, & appellatur resolutio formalis, vel significat regulam quæ me dirigit ad credendum, & est resolutio directiva, vel significat id quod me inducit ut velim credere, vocaturque re-

Tom. I.

solutio inducta, vel significat id quod iuuat effectiuè vt credam, & dicitur resolutio effectiva. Vbi vides quadruplicem resolutionem Fidei.

Constat secundò: resolutionem Fidei formalem fieri semper in solam & puram reuelationem primæ veritatis, quia sola prima veritas reuelans, est ultima & tota ratio formalis propter quam credo, & quærenti quare formaliter credam non possum respondere aliud nisi quia Deus prima veritas dixit. Et hic sifist intellectus sine ullo vteriori progressu. Resolutionem directiua fieri ultimò in authoritatem Ecclesiæ, quæ ultima regula est omnium quæ creduntur infallibiliter. Resolutionem inducta fieri etiam ultimò in motiva credibilitatis quæ sunt præviæ dispositiones quibus inducitur voluntas ad credenda quæ Deus dixit. Motiva enim hæc signa sunt quædam diuina ex quibus evidenter mihi constat quod prudenter & sine periculo erroris credere possum hæc esse à Deo dicta. Denique resolutio effectiva facilis est, principia enim efficientia Fidei assensum sunt intellectus, habitus Fidei, & auxilium gratiæ.

QVÆSTIO II.

De obiecto materiali Fidei Theologica.

S. Thom. quæst. 1.

Explicatis iis quæ circa motuum formale Fide erant difficultiora, de materiali eius obiecto, (sic enim appellatur omne quod credimus propter diuinam reuelationem,) quinque sunt disputanda, primò quodnam illud sit. Secundò, vtrum illud semper & infallibiliter sit verum. Tertiò, vtrum necessariò sit evidens. Quartò, an sit evidenter credibile. Quintò, an sit propositum per regulam infallibilem. Quæ omnia magnam ad dirigendos fideles habere possunt utilitatem.

SECTIO I.

Quodnam sit obiectum materiale Fidei Theologica sine qua non sint ea quæ creduntur.

S. Thomas art. 2. 6. 7. 8. 9.

Multa hoc titulo complector, quæ per plures articulos explicat S. Doctor, & tria breuiter propono, Primiò vtrum Deus sit obiectum adæquatum Fidei. Secundò, vtrum illud obiectum sit aliquid complexum an incomplexum. Tertiò, vtrum obiecta Fidei conuenienter numerentur in symbolo vbi pauca video difficilia.

Certum igitur primò, est solum Deum quatenus obiectum attributionis Fidei Theologica, non tantum primarium, sed etiam adæquatum, obiectum autem Fidei simpliciter adæquatum esse rem quamlibet reuelatam aut reuelabilem.

Prima partis ratio est, quia obiectum principale attributionis in habitibus intellectus, illud appellatur cuius cognitio præcipue in eo habitu intenditur, sed Fides præcipue intendit ut melius Deus cognoscatur, *Fidei enim præcipuum officium est,* (inquit Augustinus lib. 4. Civit. cap. 29.) ut credatur in verum Deum: ergo Deus est obiectum principale attributionis.

Secunda pars afferens quod Deus est etiam adæquatum obiectum attributionis Fidei diuinæ à non nullis Theologis negatur, sed immetit, nam obiectum

A A A a 2 adæqua